

Teises sambas pensioni kogumise vabatahtlikuks muutumine

II SAMBAGA LIITUMINE

1.1. Seaduse jõustudes ei muutu automaatselt ühegi inimese senine suhe II sambaga. Seega inimesed, kes on juba II sambaga liitunud, jäävad vaikimisi II sambaga liitunuks ja inimesed, kes ei ole II sambaga liitunud, jäävad vaikimisi mitteliitunuks. Selleks, et seda staatust muuta, peab inimene ise aktiivsust üles näitama.

1.2. Alles jääb tänase süsteemi element, et tööturule sisenejad sünniaastaga 1983 või hiljem liidetakse II sambaga automaatselt. Uudne on aga see, et ka sellistel liitujatel avaneb võimalus see automaatika juba ette nõ välja lülitada või siis mingil hetkel pärast automaatset liitumist otsustada siiski II sambast lahkuda. Selle võimaluse kasutamiseks peab inimene esitama avalduse.

1.3. Säilib olemasolev pensionifondi loosimise kord juhuks, kui tööturule sisenev noor ei ole oma esimese sissemakse tegemise hetkeks veel pensionifondi ega pensioni investeerimiskontot valinud ja ta pole ka kasutanud eelmises punktis kirjeldatud võimalust II sambasse sissemakseid mitte teha. Pensionifondi loosib inimesele Pensionikeskus. Loosimise korra järgi tehakse loositavate fondide valik kolme kõige madalama jooksva tasu määraga agressiivse investeerimisstrateegiaga pensionifondi hulgast. Agressiivseteks fondideks nimetatakse neid, mille investeeringute osakaal aktsiatesse, aktsiafondidesse ja muudesse aktsiatega sarnastesse instrumentidesse on vähemalt 75%. Loositud fondi saab inimene igal ajal ära muuta – valida uue fondi või pensioni investeerimiskonto.

1.4. Inimesed, kes omal ajal II sambaga ei liitunud (sündinud 1982 või varem), saavad õiguse liituda. Sellised liitujad peavad aga erinevalt noortest liitujatest arvestama ühe lisatingimusega. Nimelt sätestab uus regulatsioon, et kui II sambaga liitub esmakordselt 1982 või varem sündinu, siis ei teki sellisel inimesel õigust II samba sissemaksete tegemist lõpetada ega II sambast kogumisperioodil võtta raha välja enne, kui liitumisest on möödunud vähemalt 10 aastat (vt ka kirjelduse p.5).

SISSEMAKSETE TEGEMINE II SAMBASSE JA SISSEMAKSETE TEGEMISE LÕPETAMINE

2.1. Ka uuendatud II sambas jäävad kehtima senised maksemäärad: 4% sotsiaalmaksu arvelt ja 2% pensionikoguja brutopalgast. Oluline on tähele panna, et kui inimesel puudub sotsiaalmaksuga maksustav tulu, siis ei teki tal ei I sambas pensioniõiguseid ega kogune ka II sambaga liitunutel pensioniraha II sambas.

2.2. Kui inimene soovib teha II sambasse sissemakseid, siis see käib täpselt sama moodi nagu seni. Tööandja peab inimese palgalt kinni 2%, deklareerib ja tasub nii sotsiaalmaksu kui kogumispensioni makse maksuametile. Maksuamet saadab II samba raha ja andmed Pensionikeskusele, kes omakorda suunab raha inimese valitud pensionifondi või tema pensioni investeerimiskontole sõltuvalt sellest, kuidas inimene on valinud.

2.3. Jätakuvalt saab inimesel olla korraga üksnes üks nõ aktiivne pensionifond või pensioni investeerimiskonto, mis tähendab, et ühte sisse makset ei saa jagada mitme fondi või pensioni investeerimiskonto vahel. Küll aga on inimesel alati võimalik oma aktiivset fondi või pensioni investeerimiskontot muuta (maksed ümber suunata). Sellise avalduse saab esitada igal ajal ja see realiseeritakse hiljemalt kolme tööpäeva jooksul avalduse esitamisest.

2.4. Uus element II sambas on inimesele antav võimalus lõpetada sisse maksete tegemine II sambasse (makse tasumisest vabastamine). Kui inimene lõpetab maksete tegemise II sambasse, jääb tema seni kogutud raha pensionifondi, kus seda edasi investeeritakse. Sama kehtib ka juhul, kui inimene investeerib raha oma pensioni investeerimiskonto kaudu – kui ta lõpetab maksete tegemise, siis uut raha ei lisandu, aga summa, mis on juba kogutud, jääb II sambasse. Ajal, mil inimene ei tee sisse makseid II sambasse, omandab ta üksnes I samba pensioniõiguseid ehk siis II samba sotsiaalmaksu osa 4% läheb sellel perioodil I sambasse (kokku 20%) ning 2% inimese palgalt maha ei võeta. Maksete tasumisest vabastamise avaldusi saab esitada hakata 2021. aasta jaanuarist.

2.5. Kui maksete tegemine on lõpetatud, kuid inimene mõtleb ringi ja soovib ikkagi II sambas raha koguda, saab ta teha vastava avalduse ja maksetega uuesti alustada. Makseid saab uuesti tegema hakata tingimusel, et maksete tegemise lõppemisest on möödunud vähemalt 10 aastat.

2.6. Nüüd on II sambaga liitunud inimesel veel ühel korral võimalik sambast lahkuda. Kui tema maksetega uuesti alustamisest on möödunud järgmised 10 aastat, võib ta uuesti lõpetada oma sisse maksete tegemise (või võtta II sambast raha välja, mis samuti lõpetab maksete tegemise). Kui ta seda teeb, siis rohkem ta II sambasse tagasi tulla ei saa. Kui inimene lõpetas lihtsalt sisse maksete tegemise, jääb talle võimalus ka raha välja võtta. Raha saab ta välja võtta nii pensioni kogumise ajal (vt punkti 5) kui pensionieas (vt punkti 6).

2.7. Maksete tegemiseks kui makse tegemisest vabastamiseks esitatavate avalduste puhul peab silmas pidama mõningaid tähtaegu. Avaldused makse tasumiseks või makse tasumisest vabastamiseks jõustuvad samadel kuupäevadel, kui toimub kehtivas süsteemis pensionifondi osakute vahetamine, so jaanuari, mai ja septembri algus. Avaldusi võib iseenesest esitada aastaringset, kuid avalduse esitamise kuupäev mõjutab seda, millal avaldus realiseeritakse. Kui sihitakse avalduse jõustumist mingil konkreetsel perioodil, siis tuleks see esitada vähemalt 5 kuud enne avalduse realiseerimise kuupäeva ehk siis vastavalt kas novembri, märtsi või juuli lõpuks.

2.8. Seega näiteks, kui inimene esitab maksete tegemisest vabastamise avalduse hiljemalt 2021. aasta märtsi lõpuks, siis alates 2021. aasta septembrist tal makseid enam tasuda ei tule. Kui ta esitab avalduse aprillis, siis ei lõpeta ta sisse maksete tegemist mitte septembrist, vaid järgmise aasta jaanuarist ehk järgmises tsükli. Kui inimene on korra juba lõpetanud sisse maksete tegemise II sambasse ja sellest on 10 aastat möödunud ning ta tahab näiteks uuest aastast oma II samba sisse makseid uuesti taastada, siis peaks ta sellise avalduse esitada vahemikus, mis jääb maksetega

alustamise aastale eelneva aasta aprilli alguse ja juuli lõpu vahele. Kui ta esitaks sellise avalduse juba märtsis, siis taastuksid tema II samba maksed varem, st juba septembrist (eeldusel, et viidatud 10 aastat on täis). Kui ta esitaks sellise avalduse aga hiljem, näiteks augustis, siis taastuksid tema maksed alles järgmise aasta mais. Nende uute avaldustega seotud kuupäevad on sarnased fondiosakute vahetamise avalduste omadele, kuid avalduse esitamise tähtaja ja realiseerumise vahe on ühe tsükli võrra pikem.

2.9. Kui avaldus saab esitatud liiga rutakalt, on avalduse esitamise sama tsükli sees võimalik veel oma avaldust muuta. See tähendab, et näiteks, kui inimene teeb jaanuaris maksete tegemisest vabastamise avalduse, kuid mõtleb siis ringi, on tal võimalik kuni märtsi lõpuni oma avaldust veel muuta – selleks tuleb antud näite puhul esitada lihtsalt uus avaldus, aga sel korral siis maksete tasumiseks. Kehtima jääbki antud juhul see viimane avaldus ja inimese maksed septembrist ei lõpe. Kui avalduse esitamise tähtaeg on juba möödunud, näiteks inimene leiab aprillis, et ta tegelikult ikka sooviks makseid edasi teha, siis siin enam oma valikut muuta ei saa ja maksed lõpevad septembrist ära. Küll on jääb inimesele siis võimalus 10 aasta möödumisel uuesti makseid tegema hakata.

2.10. Suurem valikuvabadus, mis II sambas inimestele antakse, suurendab paraku oluliselt tööandjate halduskoormust maksude deklareerimisel ja tasumisel. Kui seni said tööandjad eeldada, et kõik, kes on sündinud 1983 ja hiljem, on II sambaga kohustuslikult liitunud ja nende puhul tuleb kogumispensioni makse alati kinni pidada, siis sellist eeldust enam uues raamistikus teha ei saa. Samuti ei saa ka enam 1982 ja varem sündinute puhul piirduda tema II samba staatuse ühekordse kindlaks tegemisega. Tööandjad peavad arvestama, et absoluutselt kõikide töötajate II samba staatus (teeb makseid või ei tee) võib aastas kolmel kuupäeval muutuda ja seega tekib tööandjatel regulaarne kohustus kontrollida oma kõiki töötajaid, kas neil antud ajahetkel on makse tasumise kohustus või mitte. Sama kehtib ka uue töötaja värbamisel. Kontroll tehakse pensioniregistris, mis kõikide inimeste avaldused talletab. Praktiline soovitus on teha kontrollid detsembris, aprillis ja augustis, sest töötajate II samba staatus saab muutuda jaanuaris, mais ja septembris. Paljud tööandjate kasutuses olevad raamatupidamisprogrammid ka toetavad Pensionikeskusest päringute tegemist, mis hõlbustab tööandjate jaoks oluliselt maksuarvestust. Kasutada saab ka masspäringute teenust, mida Pensionikeskus pakub. Oma II samba staatust saab ka iga inimene ise jätkuvalt kontrollida isikukoodi alusel pensionikeskuse veebilehelt.

2.11. Inimeste II samba staatust ei mõjuta mitte üksnes sissemaksete tegemise lõpetamine, vaid ka otsus võtta II sambast pensioni kogumise ajal raha välja (kui inimene pole sissemaksete tegemist eraldi lõpetanud ja võtab II sambast raha välja, ei saa ta samuti järgmised 10 aastat enam sissemakseid teha). Ka nende avalduste esitamise ja jõustumise loogika on sama, nagu ülalkirjeldatud avalduste puhul ja vastav teave on kõik pensioniregistril olemas. Tööandja jaoks on tähtis üksnes teave, kas ta peab inimese palgalt pidama kinni 2% või ei ja seda saab ta Pensionikeskuse peetava registri kaudu kindlaks teha. II sambast raha väljavõtmisest on pikemalt räägitud punkti 5 all.

2.12. Nagu ka kehtivas süsteemis ei saa automaatselt eeldada, et kui inimene on jõudnud pensioniikka, siis ta II samba makset enam tasuma ei pea. Uuendatud II sambas tekib inimesel õigus minna II samba pensionile viis aastat enne pensioniiga, aga ka siis, kui talle on määratud puuduv töövõime. Kuni aga inimene oma õigust ei kasuta ja ta ei ole ka lõpetanud sissemaksete tegemist, peab tööandja jätkuvalt tema palgalt kogumispensioni makse kinni. Küll aga lõpetab II samba pensionile minek sissemaksed, kusjuures inimene võib iseenesest edasi töötada (saab palka ja pensionit korraga). Ka see info on pensioniregistris olemas ja tööandjale korrektseks maksuarvestuseks kättesaadav.

PENSIONI KOGUMINE PENSIONIFONDIDES

3.1. Kõikide nende pensionikogujate jaoks, kes muudatuste jõustumise hetkel on juba II sambas või liituvad sellega hiljem ning kes ei plaani lõpetada sissemaksed, raha välja võtta või hakata kasutama kogumiseks pensioni investeerimiskontot, uuendused mingeid olulisi muudatusi kaasa ei too.

3.2. Pensionikogujatel on jätkuvalt võimalik valida mitme pensionifondi vahel. Esitada avaldusi, kas kõigi või osade osakute vahetamiseks teise pensionifondi osakute vastu ja muuta pensionifondi, kuhu regulaarselt laekuvad sissemaksed. Neid avaldusi saab teha nii Pensionikeskuse lehel, internetipangas või siis pensioninõustajaga otse suheldes.

PENSIONI INVESTEERMISKONTO KASUTAMINE RAHA KOGUMISES II SAMBAS

4.1. Aprillist 2021 tekib II sambasse pensionifondide kõrvale pensioni investeerimiskonto. Kes soovib, võib seega edaspidi oma II samba raha pensioni investeerimiskonto kaudu ise investeerida. Pensioni investeerimiskonto kasutamist ei loeta II sambast lahkumiseks. Oluline on tähele panna, et pensioni investeerimiskonto ei ole sama, mis tavaline investeerimiskonto. Isegi, kui inimene juba kasutab tavalist investeerimiskontot, tuleb tal II samba jaoks avada eraldi pensioni investeerimiskonto.

4.2. Kui on soov pensioni investeerimiskontot kasutada, tuleb see konto omale pangas avada. Tegemist on sisuliselt arveldusarvega, mis on eritunnuse abil eristatav muudest arveldusarvetest. Sellele arveldusarvele saab laekuda raha üksnes II sambast. Info konto kohta liigub automaatselt Pensionikeskusele. Põhimõtteliselt võib inimesel olla ka mitu pensioni investeerimiskontot. See võiks omada näiteks mõtet, kui need on avatud erinevate krediidasutuste juures, sest pakutud teenuse sisu või hind avab kontoomanikule erinevaid võimalusi. Silmas tuleb pidada aga seda, et nõ aktiivne saab neist olla siiski vaid üks ehk laekuvat makset ei saa jagada mitme konto ja/või pensionifondi vahel. Seda, milline pensioni investeerimiskonto on aktiivne, saab alati valikuavaldusega muuta. Pensioni investeerimiskontosid saab avama hakata alates 2021. aasta aprillist ja valikuavaldusi pensioni investeerimiskonto kasuks saab esitada hakata alates 2021. aasta septembrist.

4.3. Võimalik on ka selline olukord, et inimesel on korraga nii pensionifondi osakud kui ka pensioni investeerimiskonto. Üsna eluline võiks olla näide, et pärast muudatuste jõustumist soovib pensionikoguja, kas kõik või osa seni kogutud rahast jätta pensionifondi, kuid uut raha tahab ta ise hakata pensioni investeerimiskonto kaudu

investeerima. Sellise näite puhul on inimese aktiivne valik, kuhu laekub pidevalt raha, tema pensioni investeerimiskonto, kuid see ei mõjuta kuidagi tema raha pensionifondides, mida fondivalitseja edasi investeerib. Kui inimene otsustab mingil hetkel, et tema aktiivseks valikuks on pensionifond, siis pensioni investeerimiskontole enam uut raha juurde ei liigu (see läheb nüüd fondi), kuid see ei mõjuta kuidagi tema juba tehtud investeeringuid.

4.4. Kui maksuametist laekub Pensionikeskusele pensioni investeerimiskonto valinud inimese II samba sissemaksed, siis kannab Pensionikeskus selle raha tema kontole. Pensioni investeerimiskontol seisab raha seni, kuni inimene teeb investeerimisotsuse(d). Seega peab pensioni investeerimiskontot kasutav pensionikoguja näitama ise üles märkimisväärselt suuremat aktiivsust kui pensionifondi kaudu kogumisel. Lühidalt seisnebki nende kahe kogumise peamine erinevus selles, et kogudes raha fondis, teeb investeerimispiirangute raames otsused fondivalitseja. Kogudes raha pensioni investeerimiskontol, teeb otsused investeerimispiirangute raames inimene ise. Kui inimene mingeid otsuseid ei tee, siis seisabki raha lihtsalt kontol.

4.5. Pensioni investeerimiskontole on võimalik kanda ka kõik või osa fondidesse varem kogutud rahast. Sisuliselt on tegemist analoogiga tänasele pensionifondide vahetamisele. Kuna raha liikumine toimub sellisel juhul II samba sees, siis tulumaksu tasuda ei tule, nagu ei tule ka fondide vahetamise korral. Raha viimiseks pensionifondist pensioni investeerimiskontole tuleb esitada varasemast juba tuttav vahetamise avaldus, kus tuleb märkida palju ja millise fondi osakuid vahetada soovitakse ning millisele pensioni investeerimiskontole raha peaks laekuma. Pensionikeskus võtab fondiosakud tagasi (osakud tehakse rahaks) ja kannab vastava raha inimese pensioni investeerimiskontole. Vahetamise avaldusi II samba raha viimiseks pensioni investeerimiskontole saab esitada hakata aprillist 2021. Hiljemalt 2021. aasta juuli lõpuks esitatud avalduste puhul toimuvad vahetustehingud septembri alguses.

4.6. Kui inimene otsustab ühel hetkel, et ei soovi enam ise oma investeeringuid juhtida, kuid ta soovib jätkata kogumist II sambas, valib ta omale pensionifondi ning tema uued sissemaksed hakkavad laekuma sinna. Ta võib pensioni investeerimiskonto kaudu kogutud raha või osa sellest viia samuti pensionifondi. Selle eelduseks on soovitud ulatuses investeeringute realiseerimine ja sellest saadava raha laekumine pensioni investeerimiskontole, mille eest lastakse talle välja pensionifondi osakuid. Raha kandmiseks pensioni investeerimiskontolt pensionifondi peab inimene andma vastava korralduse temale pensioni investeerimiskonto avanud pangale. Ka siin leiab aset raha liigutamine II samba sees ja nii ei toimu vahepeal ka raha tulumaksustamist.

4.7. Oluline erinevus tavalise investeerimiskonto ja pensioni investeerimiskonto vahel on see, et viimase puhul ei tule kontol tehtud tehinguid deklareerida tuludeklaratsioonis. Tavalise investeerimiskonto puhul on tulumaksustatav sisse ja väljamaksete vahe ehk investeeringutelt saadud tulu. II samba puhul tuleb maksustada aga väljamakse kogu ulatuses, sest pensioni investeerimiskonto sissemaksed on maksustamata. Sama maksustamisloogika kehtib ka siis, kui inimene kogub pensioni pensionifondis ja lahkub sambast rahaga. Tulumaksu tasumine toimub raha

väljavõtmisel – Pensionikeskus, kes korraldab väljamaksete tegemise, peab tulumaksu kinni.

4.8. Nii II samba fondide kui täna kasutuses oleva tavalise investeerimiskonto suhtes rakendatakse investeerimispiiranguid. Finantsvara, mida võib kasutada tavalise investeerimiskonto puhul, on toodud ära tulumaksuseaduse §-s 171. Üldistatult on tegemist erinevate väärtpaperite ja muude finantsinstrumentidega. Ka pensioni investeerimiskonto puhul saab kasutada sama finantsvara. Pensioni investeerimiskonto avanud pank kontrollib, kas konto omanik suunab pensioniraha seadusega lubatud investeringutesse ning kas investeringust väljudes laekub raha pensioni investeerimiskontole tagasi. Igasugune pensioniraha liikumine väljapoole pensioni investeerimiskontot (va selle viimine pensionifondi või kasutuselevõtt pensionieas) võrdub raha väljavõtmisega II sambast, mille suhtes on lepitud aga kokku mitmed piirangud ning maksustamisreeglid.

4.9. Väljamaksete tegemist (raha tarbimisse võtmist) pensioni investeerimiskontolt on käsitletud punktides 5 ja 6.

4.10. Kui inimene otsustab kasutada uut võimalust ja võtta kogutud raha II sambast välja, siis seadus ei piira seda, mida inimene selle rahaga edasi teeb. Nii on põhimõtteliselt võimalik II sambast välja võetud raha ka oma tavalisele investeerimiskontole kanda või deklareerida konto, kuhu raha kanti, järgmise aasta tuludeklaratsioonis investeerimiskontona. Sissemaksed tavalisele investeerimiskontole ei ole piiratud II samba rahaga – kontole võib kanda ka mistahes muud tulu. Arvestada tuleb aga sellega, et II sambast raha väljavõtmisel peetakse kinni tulumaks, seega kantakse tavalisele investeerimiskontole juba maksustatud tulu. Tavalise investeerimiskonto kasutamise eesmärk ongi lükata edasi finantsvaralt saadud tulult tekkiv tulumaksudohustus. Selleks peab konto omanik pidama arvestust kõikide konto sisse- ja väljamaksete üle ning deklareerima need iga-aastases tuludeklaratsioonis.

RAHA VÄLJAVÕTMINE PENSIONI KOGUMISE AJAL

5.1. Kõik pensionikogujad saavad õiguse kogu oma II sambasse kogutud raha soovi korral välja võtta. Oluline on panna tähele, et raha väljavõtmine mõjutab sissemaksete tegemist II sambasse. Pensioni kogumise ajal saab sellist raha väljavõtmise võimalust kasutada kuni kahel korral.

5.2. Aastal 1982 ja varem sündinud inimesed, kes liituvad II sambaga pärast uue regulatsiooni jõustumist, saavad raha sambast esimest korda välja võtta siis, kui liitumisest on möödunud vähemalt 10 aastat. Noorte suhtes, kes on sündinud 1983 ja hiljem ja kes on juba liitunud või liidetakse tulevikus süsteemiga automaatselt, samuti enne uue regulatsiooni jõustumist II sambaga vabatahtlikult liitunud inimeste suhtes (sünniaasta 1983 ja varem), sellist piirangut ei rakendata ehk nemad võivad võtta sambast esimest korda raha välja neile sobival ajal.

5.3. Kui inimene on raha II sambast välja võtnud, on tal õigus II sambas uuesti raha koguma hakata, kuid selline õigus tekib tal, kui II sambast väljumisest on möödunud 10 aastat. Oma õiguse kasutamiseks tuleb tal esitada vastav avaldus.

5.4. Kui inimene on II sambaga uuesti liitunud ja sinna raha kogunud, on tal sambaga uuesti liitumisest 10 aasta möödumisel veel korra õigus soovi korral kogutud raha välja võtta. Raha väljavõtmisega lõpeb maksete tegemine II sambasse alatiseks.

5.5. Kui pensionikoguja on II sambast raha kaks korda välja võtnud, siis sambaga uuesti liituda ja makseid teha ta enam ei saa. Seega ei kogune talle II sambasse enam raha ja pensionieas jääb talle üksnes I samba pension. Tähele tuleb panna, et perioodi eest, kui inimene oli liitunud II sambaga, on tal pensioniõiguseid I sambas siis üksnes 16% sotsiaalmaksu eest (mitte 20%).

5.6. Kui inimene soovib pensioni kogumise ajal oma II samba raha välja võtta, siis peab ta võtma välja kõik pensionisäästud, st raha osaline väljavõtmine pole lubatud.

5.7. Raha väljavõtmise avalduste esitamisel rakendatakse samu tähtaegu, mis maksete tasumise või tasumisest vabastamise avalduste puhul. See tähendab, et avaldus tuleb esitada vähemalt 5 kuud enne avalduse realiseerimist. Raha makstakse II sambast välja jaanuaris, mais või septembris ja vastav avaldus tuleb seega esitada juuli, novembri või märtsi lõpuks. Raha väljavõtmise avaldusi saab esitada hakata jaanuarist 2021. Avalduste alusel, mis esitatakse enne märtsi lõppu, makstakse raha välja septembris 2021. Loomulikult võib avaldusi esitada ka pärast 31. märtsi, kuid siis peab lihtsalt arvestama, et need realiseeritakse järgmises perioodis.

5.8. Kui juhtub, et inimene on teinud raha väljavõtmise avalduse liialt rutakalt ja leiab, et ta tegelikult raha välja võtta ei soovigi, saab ta oma avalduse tagasi võtta. Raha väljavõtmise avaldust, mis on esitatud hiljemalt 31. märtsil, saab tagasi võtta kuni 31. juulini, avaldust, mis on esitatud hiljemalt 31. juulil, saab tagasi võtta kuni 30. novembrini ja avaldust, mis on esitatud hiljemalt 30. novembril, kuni 31. märtsini. Viimasel kuul enne raha väljamaksmise kuud avaldust enam tagasi võtta ei saa. Sellisel juhul tekib uus võimalus II sambaga liitumiseks alles 10 aasta möödumisel.

5.9. Raha makstakse välja ühes osas, sõltumata kogutud summa suurusest. Väljamakse teostab Pensionikeskus.

5.10. Pensioni kogumise ajal II sambast raha väljavõtmisel tuleb tasuda ära tulumaks, määras 20%. Tulumaksu peab kinni Pensionikeskus, kes on väljamakse teostaja.

5.11. Kogumise ajal II sambast raha väljavõtmisel ei tehta sisulist vahet, kas raha võetakse välja pensionifondist või pensioni investeerimiskontolt – kohalduvad samad reeglid.

5.12. Seega inimene, kes on sündinud 1982 ja varem ning liitub II sambaga pärast muudatuste jõustumist, ei või II sambast raha välja võtta esimese 10 aasta jooksul sõltumata sellest, kas ta kasutab kogumiseks pensionifondi või pensioni investeerimiskontot. Pärast II sambast rahaga lahkumist ei saa II sambas raha koguda ei fondis ega pensioni investeerimiskontol. Kui inimene otsustab uuesti liituda, ei või ta süsteemist lahkuda järgmised 10 aastat. Kasutades siis uuesti võimalust lahkumiseks, ei saa ta ühelgi moel enam II sambas raha koguda.

5.13. Et välja makstakse kõik, mis inimesel on II sambasse kogutud, on pensioni investeerimiskonto puhul eeltingimuseks see, et konto kaudu tehtud investeeringud on kõik realiseeritud ja raha on pensioni investeerimiskontole laekunud. Inimesel võib olla investeeringuid, mida ei saa realiseerida piisavalt kiiresti, kuid üksnes osa rahaga lahkumine II sambast pole võimalik. Enne aga, kui inimene saab esitada avalduse raha väljavõtmiseks, peab ta olema teinud kõik oma investeeringud rahaks.

RAHA VÄLJAVÕTMINE PENSIONIEAS

6.1. Kõik II sambaga liitunud inimesed võivad II sambast minna pensionile, kui nad on vanaduspensionieas. Alates 2021. aasta jaanuarist võib pensionile minna ka kuni viis aastat enne vanaduspensioniiikka jõudmist (edaspidi pensioniiga).

6.2. Alates 2021. aasta jaanuarist lubatakse II sambast pensionile jääda ka siis, kui inimesele on määratud puuduv töövõime, sõltumata sellest, kui vana ta on. Puuduva töövõimega inimest käsitletakse seaduses sarnaselt pensioniikka jõudnud inimesega. Sellisele inimesele tehtavat väljamakset ei maksustata tulumaksuga ja seda ei võeta arvesse inimese maksuvaba tulu arvestuses.

6.3. Pensioniikka jõudes on iga inimese enda otsustada, mil moel oma II sambasse kogutud raha kasutama hakata – ühekordne väljamakse, fondipension, pensionileping. Selleks, et stimuleerida ka riigi maksupoliitikaga II sambasse kogutava raha eesmärgipärast kasutamist, rakendatakse II samba puhul III sambale sarnast pensioniväljamakseid soodustavat maksustamismudelit.

6.4. Kui inimene on jõudnud pensioniikka, maksustatakse II samba väljamakse 10%-lise tulumaksuääruga.

6.5. Kui inimene sõlmib aga pensionieas kindlustusandjaga eluaegse pensionilepingu, siis selliseid väljamakseid tulumaksuga ei maksustata. Sama kehtib ka siis, kui inimene sõlmib kindlustusandjaga tähtajalise lepingu, mille kestvuseks on vähemalt inimese vanusele vastav Eesti Statistikaameti avaldatud keskmiselt elada jäänud aastate arv või ta on leppinud kokku vähemalt eelnimetatud pikkusega fondipension (pension makstakse otse fondist).

6.6. II samba väljamaksed, mida tehakse pensionieas, ei lähe inimese maksuvaba tulu arvestusse.

6.7. Oluline on märkida, et kuigi uued valikud II samba väljamaksetes tekivad inimestel kohe seaduse jõustumisest, rakenduvad kõik maksumuudatused alates 2021. aasta jaanuarist. Seega tasub inimestel olla tähelepanelik avalduste esitamisel, kui soovetakse kasutada ka soodsamaid maksutingimusi.

6.8. II sambas tehtavate muudatuse jõustumise hetkeks juba kokkulepitud fondipensionid kehtivad vaikumisi edasi ja nende tingimused ei muutu. Kuid nii nagu ka praegu, on inimestel ka uute reeglite kohaselt õigus oma kokkulepitud fondipensionid lõpetada. Kui inimene otsustab oma fondipension lõpetada, siis on tal õigus leppida kokku uus fondipension (näiteks mingi muu tähtajaga), sõlmida pensionileping kindlustusseltsiga või võtta raha korraka välja.

6.9. Ka need inimesed, kellel on pensionileping kindlustusseltsiga juba sõlmitud, saavad oma lepingust välja astuda ja ülejäänud raha soovi korral korruga välja võtta. Vastav protsess algab 2021. aasta jaanuaris kõigepealt inimese teavitamisega kindlustusseltsi poolt, kellega leping on sõlmitud. Inimesed saavad seejärel oma võimalusi kaaluda ja otsustada, kas nad sooviksid saada II samba pensionit edasi või võtta raha korruga välja. Nende valikute tegemisel tuleb järgida seaduses sätestatud kuupäevi. Vaikimisi eeldatakse, et lepingud jätkuvad. Inimesed, kes soovivad kehtivat lepingut lõpetada, peavad hiljemalt 2021. aasta märtsi lõpuks esitama oma kindlustusseltsile lepingu ülesütlemise avalduse. Kindlustusselts maksab sellisel juhul pensioni edasi kuni 2021. aasta augusti lõpuni, sellega leping lõpeb ning lepingu tagastusväärtus makstakse inimesele välja septembris 2021.

6.10. Kui inimene on kogunud raha pensioni investeerimiskonto kaudu, siis kehtivad ülal kirjeldatud võimalused ja maksustamise tingimused ka tema jaoks.